

ABD İSTİHBARATININ KULLANIMI VE SINIRLARI*

Frank J. CILLUFFO** , Ronald A. MARKS*** ve George C. SALMOIRAGHI****

Intelligence has been the most important areas of study in the field of International Relations. The article handles the issue of the use of intelligence in the U.S. which is a big debate since the failure of the intelligence services in the September 11th attacks. Regarding the fact that country carries great importance, both in terms of World politics and the counter-terrorist movements. The authors, who are experts on intelligence issues, asses the problems within the US regarding intelligence and suggest some solutions in order to overcome existing problems.

İstihbarat toplama faaliyetleri için yıllık yaklaşık 30 milyar dolar harcanmasına rağmen, niçin 11 Eylül terörist saldırısı istihbarat birimlerince saptanamadı? Saldırıları nasıl engellenebilirdi? ABD buna benzer bir olayın bir daha gerçekleşmemesini sağlayacak bir yeteneği nasıl geliştirebilir?

Sam Amca'nın terörizme karşı mücadelesinde çok önemli bir yere sahip olan ABD istihbaratının rolü küçümsenemez. ABD'nin diplomatik, askerî, finansal ve politik operasyonlarını içeren bu mücadelenin her elementinin esası doğru ve zamanlı bilgidir. Bu aynı zamanda gelecek saldırıların da ikazını sağlamaktadır. Şimdiye kadar, istihbarat birimleri kaçınılmaz hatalar yaparken yeterli politik destek ve görevlerini başarmak için uygun maddî kaynak bulamadılar. Ne tuhaftır ki, bilgi çağının arifesinde ABD kendi İstihbarat Birimlerini ihmal etmiştir.

"İstihbarat" tam olarak ne anlama gelmektedir? Klâsik casusluk "Ülke kanunları tarafından yasaklanmış ve gizli araçlar vasıtasıyla bilgi elde etmek için ülkeye karşı yapılan istihbarat faaliyetlerinin yönlendirilmesi"¹ olarak tanımlamıştır. İstihbarat düşman plânlarını,

* Bu makale The Washington Quarterly dergisinin 25:1 s.61-74 sayısındaki İngilizce orijinalinden çevrilmiştir.

** CSIS'de Homeland Security Departmanı Başkanı

*** Sen.Bob Dole'nin eski istihbarat danışmanı ve Trent Lott Azınlıklar Senatosu lideridir

**** Avukat ve CSIS'de Küresel Organize Suç Projesi Geçici Araştırmacı

¹ Frank J. Cilluffo, yıllık düzenlenen 1998 Dünya Ekonomi Toplantısında verdiği beyanat.

Avrasya Dosyası, İstihbarat Özel, Yaz 2002, Cilt: 8, Sayı: 2, s. 295-308.

.....
 ABD eksikliklerinin
 giderilmesi için kısa bir
 süre zarfında mükemmel
 bir istihbarat merkezi
 kurmalıdır.

düşüncelerini ve moral moti-
 vasyon seviyesini anlamayı
 gerektirmektedir. Disiplinlari-
 rası istihbarat, terörist örgüt-
 lerin düşünce yapısı ve kültür
 anlayışını içeren gerçekleşebi-
 lecek saldırıların ikazlarına

karşılık vermek için ve terörist faaliyetlerin meydana gelmeden önce engellenmesi, mani olunması ve durdurulması için kritik bir hareket tarzıdır. Birinci öncelik bomba patlamadan önce orada olabilmek olmalıdır.

ABD eksikliklerinin giderilmesi için kısa bir süre zarfında mükemmel bir istihbarat merkezi kurmalıdır. Karar vericiler istihbarat birimlerinin işlerini yapmakta ihtiyaç duydukları araçları sağlamalıdır. Enerji ve kaynaklar mevcut şart ve yeteneklerin bozulmasında değil, iyileştirilmesinde yoğunlaşmalıdır. Ek süre talep edilirse, "suçlama oyunu" gereğince liderlerimiz sorumlu ekipleri mesul gösterecektir. (Tekrar etmeye değer bir not olarak, istihbarat toplama işinde, hatalar göz önüne çıkarken başarılar göz ardı edilir.)

ABD Niçin Uyudu?

ABD ile karanlık dünya istihbaratı arasındaki tarihsel ilişkinin anlaşılması önemlidir. ABD vatandaşları konu hakkında; James Bond benzeri istihbaratın dramatize edilmiş hâli ile "kirli işlerle" uğraşan "kirli insanların" gerçeğinin tiksintisi arasında ikileme sahiptirler.

Soğuk Savaş boyunca, ABD istihbarat toplama faaliyetleri Sovyetler Birliği üzerinde yoğunlaşmıştır. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, Rusların yerini uluslar arası belâ almıştır. Eski CIA şefi James Woolsey'in belirttiği gibi: "ejderha" gitmiş; fakat yerini "bir orman dolusu zehirli yılan" almıştır.² Bir düşmanla karşılaşmak yerine, ABD'ye yerinin belirlenmesinin zor olduğu bütün dünyaya yayılmış tehditler tarafından -terörizmden organize suça, uyuşturucu trafiğine kadar meydan okudu.

Bütçe kesintileri ve kuvvet sınırlamalarını takip eden 1970'lerin "serseri fil" günlerinden beri insan istihbaratından (HUMINT); 1990'ların ortasında "temizleyici" sinyal istihbaratına (SIGINT) doğru bir hareket görülmüştür. Clinton döneminde danışman olan eski CIA

² R.James Woolsey, 12 Şubat 1998, Ulusal Güvenlik Alt Komitesi öncesi açıklaması.

Şefi Stanfield Turner ile aynı fikirleri paylaşan Başkan Jimmy Carter istihbarat birimlerine, özellikle de HUMINT'e karşı açık bir husumet göstermişlerdir.

Bu "temiz" SIGINT'e yoğunlaşma, son 10 yıllık istihbarat toplama faaliyetlerine damgasını vurmuştur. SIGINT birkaç telefon konuşması veya tankların yeri benzeri bilgi toplama faaliyetlerinde önemli bir yere sahip olduğunu kanıtlamayı sürdürmektedir; fakat SIGINT özellikle örgüt hücrelerinin ne plânladığına dair hiçbir bilgi sağlayamamıştır. Bu tür bilgilerde bir insana ihtiyaç duyulmaktadır.

Aynı zamanda, istihbarat personelinden insan hakları konusunda temiz-insan haklarını ihlâl etmemiş ve turnusol testinden pozitif vasıfla geçebilmiş veya gizli servis personellerinin tavsiye ettiği "erkek izci"lerden olmaları talep edilmektedir. CIA'e yeni alınmış Guatemalı bir subayın, Amerikan vatandaşı Guatemalı karısı ve bir Amerikan yerlisinin katili olmasına cevap olarak CIA bu tüzüğü yürürlüğe geçirmiştir. Detayları gizli olmasına rağmen, tüzük insan hakları kayıtlarına karşı istihbarat toplamanın değer veya potansiyel değer ağırlıklarına dengeleyici bir sınav olmaktadır. Personel alma gibi böyle "kirli" bir iş CIA karargâhında en yüksek seviyede onay gerektirmektedir. Bu "şeffaflık" karargâh unsurlarında adilliği sağlayarak personel alımında yetkilileri korumak ve cesaretlendirmek için dizayn edilmiştir. Yine de uygulamada bu prosedür personeli cesaretlendirmek yerine sınırlandırmıştır.

ABD vatandaşlarının hayatlarını korumak için bilgi elde eden insanların gerektiğinde kan dökme yetkisine sahip olmaları gerekmektedir. "Centilmen başka bir insanın mesajlarını okumaz" ilkesi, övgüye değer niyetlerle onurlandırılmış olmasına rağmen, diğer insanları jurnallemeye ihtiyaç olmayan ideal bir dünyanın prensiplerine dayanmaktadır. Asıl gerçek, teröristlerin centilmen olmadığıdır. Üzücü bir şekilde, teröristlerin seviyesinde insanların alınmaması nedeniyle İstihbarat Birimleri her şeylerini kaybetmektedirler.

Son olarak, kaçınılmaz başarısızlıklar gerçekleştiği zaman istihbarat birimlerini savunma politik açıdan popüleritesini yitirmiştir. Çoğu kez, politikacılar ürkek halkın açlığını gidermek için günah keçilerinin postlarını duvara çivilemişlerdir. Bu soğuk bürokratik iklim, sırası ile, sadece talep edilen bilgi nedir ve nasıl toplandığıyla değil, ne toplandığını da belirleyen riskli kazançların etkisi altındadır. Kirli insanları kullanmadan gerekli bilgileri elde etmek imkansızdır.

Karşıterörizm Araçlarını Bileme

Kalpleri Kazanma ve Başları Temizleme

Terörizme karşı mücadele alışılmadı keşfetme ve bilgiyi verimli bir şekilde iletmeyi gerektirir. Azamî verimli olabilmesi için, 11 Eylül saldırısına ABD cevabı Psikolojik Harekâtlarla (PSYOPS) bütünleşmiş güçlü bir mücadeleyi içermelidir. Psikolojik Harekâtlar destek sağlayıcı davranışlara sebep olmak için kullanılırlar. Savunma Bilimleri Enstitüsü'nün Mayıs 2000'de yayımladığı bir çalışmaya göre, Askerî Psikolojik Harekâtlar:

Taktik, harekât ve stratejik seviyede komutanların niyetlerini ve ABD ulusal politik hedeflerini destekleyen bir davranış yaratmak için seçilmiş hükümet, organizasyon, grup ve bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarını destekleme veya teşvik etme faaliyeti ve/veya programları ürünüdür. Psikolojik Harekât faaliyetleri çatışma öncesi, boyunca ve sonrası plânlanır, koordine edilir ve yürürlüğe konur.³

"Hassas" savaş alanlarını kontrol etme uzun vadeli stratejik hedeflere bu çabaların nasıl tesir edeceğini belirlemeye yardım edebilir ve çatışma süresini kısaltabilir.

ABD, Irak, Somali ve Balkanlar'daki çatışmalar boyunca psikolojik harekâtları başarılı bir şekilde uygulamıştır. Bu taktikler, Balkan topraklarında barış kuvvetlerine destek sağlamak ve mukayeseli bir güç geçişini sağlayacak demokratik bir seçim çevresi kurulmasına yardım etmeyi sürdürecektir.

ABD için teröristlerin ve örgütlerinin kök saldıği kültürel çevreye nüfuz etmek, teröristlerin istenmedikleri bir iklim yaratmada önemli bir adımdır. Sonuçta teröristlerin ana desteğinin sınırlandırılması veya yok edilmesi vasıtasıyla çatışma kısaltılabilir. Bomba yağdırmaya ek olarak, ABD Afgan halkına havadan yardıma devam etmelidir. Sağlanan bağış maddeleri-ABD bayrağına sarılı yiyecek veya ilaç yardımı vasıtasıyla çok güçlü bir mesaj verilmektedir.

ABD aşırı radikallerin karşısında temiz şeffaf bir taraf resmetmelidir. Bu savaş dine karşı değil, radikallere karşı bir saldırdır. ABD mesajı,

³ Savunma Bilimleri İdare Heyeti Görev Kuvveti, Savunma Sekreterliği Lojistik, Teknoloji Ofisi, "The Creation and Dissemination of All Forms of Information in Support of Psychological Operations (PSYOP) in Time of Military Conflict," Mayıs 2000, p.7.

teröristleri destekleyenleri de kapsayacak şekilde, düşmanın savaşma azmini azaltmak suretiyle düşmanın cesaretini kırabilirdi. Mücadelenin askerî ve harekât plânlayıcıları büyük örgütten örgütleri, örgütlerden büyük "hareketleri" ve örgütleri birbirlerinden ve en sonunda hareketi büyük ölçüde toplumdaki uzaklaştırmak suretiyle teröristlerin halk desteği aşındırılmak zorundadır. Teröristlerin amaçlarını besleyecek bir çevre bulunduğu sürece terörizm kök salabilmektedir. Bir çok yol içerisinde, terörizmle mücadelenin en etkili yolu bu insanların yaşadığı "bataklıkların kurutulması"dır. Teröristleri toplumdaki uzaklaştırma aslında onların yeni yandaş edinebilmelerine ilâveten organize olma, harekât ve eğitim için finansal kaynak bulma kabiliyetlerini azaltmaktadır. Psikolojik harekâtlar özellikle şu çerçevede çok önemlidir: Problemleri "kökten çözebilmek" için fikir ile fikrin ve ateş ile ateşin savaşması.

Bu mesele ışığında, ABD'nin Üçüncü Dünya ülkelerine özellikle de Endonezya'ya elini uzatması gerekmektedir. Genel kanının aksine, dünya Müslümanları'nın çoğunluğu, Orta Doğu'nun aksine, Kuzeydoğu Asya'da yaşamaktadır. Endonezyalı Müslümanlar tüm bölge hükümetlerini zayıflatan uluslar arası bir ağın ana üssü olmalarına ilâveten Usame bin Ladin gibilerine yataklık etmelerine karşılık dünyanın yapılandırılması ekstra çatışmalar suretiyle sağlanabilir.

Sonunda, ABD Amerikan dış politikası ve vatandaşları hakkındaki yanlış kanı ve anlaşılmaları yok ederek gelecek olayları kontrol edebildi. Amerika'nın terörist saldırılara yaptığı misillemeden sonra bu mesajın sirayeti daha güvenli bir dünya sağlamak için yeterlidir. Genel olarak terörizm, zayıfın güçlü hasmı için kullandığı bir silâhtir. Küçük millet, millet altı grup ve hatta bireylerin geleneksel ulusal güç (politik, ekonomik veya geleneksel askerî güç) tasarımlarının önüne geçmesini mümkün kılan ucuz ve etkili bir metottur. Uluslar arası terörizmin değişen kısmının yüzü (özellikle de El Kaide'ye istinaden) teröristlerin nihâi hedefleriyle ilgilenmektedir. Bu şebekeler müzakere masasında oturacak bir koltuk aramak yerine, müzakere masasını havaya uçurmak ve yerine yenisini inşa etmek istemektedir. Bu değişimin ışığında ABD'nin uluslar arası güç desteğine ilâveten açıkça tanımlanmış askerî, politik ve ekonomik hedeflere ihtiyacı vardır.

Ne El-Kaide'nin şüpheli lideri bin Ladin'nin ne de Taliban'nın geleneksel uluslar arası baskılara hassas olmamaları problemlere yol açmaktadır. Onların özel radikal İslâm markası, Müslüman toplumca tamamen sevilmeyen, onları kurulu jeopolitik düzenden tecrit eder. Bu grupların ideallerine sadakati (bu radikal kökten dinciler tanrıları hariç hiç kimseye cevap vermiyorlar) insanların karşılaştıkları baskıların bazılarında göğüs germekten onları kurtarmaktadır.

Uzun vadede, bin Ladin ve lideri olduğu El Kaide şebekesi İslâmî bir dünya kurma yollarını araştırmaktadır. Bin Ladin radikal İslâm Devleti olma potansiyeline sahip olarak gördüğü birçok Ortadoğu ülkesini hedeflemektedir. ABD düşmanlığı yaymasına ek olarak, Bin Ladin ABD'nin bu ülkelere yardımlarını sabote etmeye çalışmakta ve de bu ülkelerin fikirlerini daha fazla kabul etmeleri için şantaj yapmaktadır. Bu tasvir onu süper kukla bir efendi olarak tanımlamaktan ziyade, hareketlerini dinî temelde değerlendirmeyi ve yayınlamış olduğu emirleri göstermeyi amaçlamıştır. Bin Ladin'in inanışları, İslâm'ın zehir saçan bozulmuş bir versiyonudur. Belki de İslâm'a en büyük tehlike Bin Ladin'nin kendisidir. Gerçekte, radikal İslâmî militanların (İslâm alemi içinde küçük bir azınlık) desteklerinin temelini Bin Ladin oluşturmaktadır.

"Gerçek inananlar" olarak adlandırılan küçük çekirdek kadronun diğerlerinden ayrılması, ABD'ne karşı yapmış oldukları çeşitli muhtemel suçların vurgulanması vasıtasıyla olabilir. Böylelikle, dünya terör faaliyeti ile uğraşanlara uygulanacak uluslar arası ceza ve terörizmin hoş görülemeyeceği konusunda mümkün olan bir mutabakatla terörizmi yasaklamalıdır.

Terörist Merkez ve İletişim Sistemlerine Saldırma ve Kullanma

Diğer verimli bir taktik de teröristlerin dünya ve birbirleri arasındaki iletişim yeteneklerini bozmaktır. Teröristler hem düşük hem de yüksek teknoloji ile iletişim araçlarını kullanmaktadırlar. Bin Ladin'in 11 Eylül saldırısında kimin hangi görevi üstleneceğinin görülebildiği, teröristleriyle iletişimin ana unsuru internetti.⁴ ABD İstihbarat Birimlerinin terörizme karşı mücadelesinde interneti edilgen izleme ve bireyler ve hücreler arasındaki iletişimi bulma yetenekleri çok önemlidir.

El Kaide çeşitli örgüt ve hücrelerden teröristlerin havuzlarındaki bilgilerini paylaştıkları ağların, ağların ağları olması nedeniyle ortaya özel bir tartışma çıkarmıştır. Bu gevşek bağ müşterek harekât komutanına veya ordu komutanına açık hatlarda iletişim sağlayan merkezi bir komuta yapısına sahip değildi.

Ağ, bir kolaylıklar kombinasyonu yerine özel harekât ve amaçları doğrultusunda grupların birleşme veya ayrılmasına dayanmaktaydı.

⁴ Bakınız Jack Kelley, "Terror Groups Hide behind Web Encryption," *USA Today*, 19 Haziran 2001; Dan Verton, "Terrorists Use High-Tech Tools, Low-Tech Tactics," *Computerworld*, 12 Eylül 2001; Daniel Seiberg, "Bin Ladin Exploits Technology to Suit His Needs," CNN.com, www.cnn.com adresinde; ulaşım September 21, 2001; Jerry Seper, "Terrorist May Have Used Internet to Plot," *Washington Times*, October 6, 2001; Doug Bedell, "Possible Terrorist Used of Internet Encryption Debated," *Dallas Morning News*, 12 Ekim 2001.

Teröristler güvenilir bir arkadaştan diğerine kredili para aktarımını sağlayan havale sistemi benzeri gayri resmi bir iletişim ağına sahiptirler. Bu sistemin yanlış bilgilerle beslenmesi uzun vadede terörist grupların günlük operasyonlarında bozulma ve en sonunda dahili güvenin ortadan kalkmasına yol açacaktır. Ebu Nidal örgütünün yükselişi ve düşüşü incelendiğinde, örgütün güç kaybetmesinin nedeni liderin yandaşlarına olan güven bulanımı olabilir, bize üstünlük sağlayabilir. Hayret verici bir şekilde en kötü terörist başka bir teröristin işini yapacağı onuruna güvenmektedir. Bir kez onur veya sadakatin bozulduğu görülürse, sisteme olan güven (örgütün bütünlüğü) dağılır.

ÇÖZÜM

Kapsamlı, köklü ve belirsiz tehlikesi saldırı öncesi (uyarı), saldırıda (engelleme) ve saldırı sonrası (araştırma) safhaları için istihbarat süreçleri her şeyi kapsayan yeniden teşkilatlanma, koordinasyon ve önemli buluşlara ihtiyaç duymaktadır.⁵ Bu çaba istihbarat çemberinin her safhasında; toplama, işleme, analiz ve iletişim (yayma, özellikle HUMINT ve SIGINT'in ikisinde de, bütünü istihbarat kaynak yeteneklerinin güçlendirilmesi gerekmektedir. (İstihbarat çarkı çizgisel değil, daireseldir. İlk etapta istihbarat yayılmıştır. Yeni bir sorun ortaya çıktığında yeni bir toplama işleme, analiz ve yayma devresini gerektirir.)

Sorunun başlangıcı olarak ABD'de istihbarat servislerine savaş yürütülürken ihtiyaç duyulmasındadır. Geçici görev kuvvetlerinin terörizm üzerine odaklanması yeterli değildir. İstihbarat servisleri, 1990'ların bürokrasi ihtiyaçları neticesinde anavatan savunmasını acilen desteklemek için yeniden şekillendirildi. Bu adım CIA'yi en önemli karşıterörizm merkezi yapıyor ve sadece savaş müddetince kalmayıp yeni dünyada karşılaşacağı durumlar için uygun kaynak, personel ve fonun yönlendirilmesini gerektiriyordu. Özellikle, kökleşmiş ılık destek yıllarında istihbarat servisleri eksikliklerini düzeltmeden epey bir zaman geçirdiler. Çoğu çözüm, istihbarat birimleri organizasyon kültürleri (organizasyon veya teşkilatlar arasına ilâveten organizasyon veya teşkilât içi) ile ilgilidir.

Bugüne kadar, SIGINT karar vericilere karşıterörizm hakkında yığınla operasyonel bilgi sağlamıştır. Ulusal teknik mühendislerin bilgi sayısını azaltabilmelerine izin verilmedi. Gerçekte bütün istihbarat kaynakları sadece uygun zamanda istihbarat sağlamalıdır. Hem HUMINT hem de SIGINT'in yetenekleri geliştirilmelidir.

⁵ Bakınız Frank J. Cilluffo ve diğer yazarlar., *Combating Chemical, Radiological, and Nuclear Terrorism: A Comprehensive Strategy*, (Mayıs 2001), s.11.

Yeni sinerjiler oluşturmak için iki istihbarat birimini birbirinin üstüne bindirerek (HUMINT'i desteklemek için SIGINT'i kullanma, SIGINT'i desteklemek için HUMINT'i kullanma) bir çok büyük alanda ilerlemeler sağlanabilir. Sesin sinyale oranı ek olarak yetkililerin bir haftada düzinelerce tehdit bilgisi almalarından teşkilâtların boş uyarılardan eylem istihbaratını ayıracak mekanizmalar geliştirmelidirler.

Bilgi Toplama Kabiliyetleri

Dünyadaki herkes gibi, ABD istihbarat birimleri de bu günün bilgi çağında fazla bilgi işleme zorluğunu yaşamaktadırlar. Bütçesindeki sınırlamalar neticesinde artan bilgi akını işlemek için istihbarat birimleri eskiyen ve uyumsuz bir elektronik bilgi sistemleri kullanmaya devam etmektedirler. Birlik, sınıflandırılmamış geniş kapsamlı bilgi kaynaklarının önemsizlerini ayırmayla da uğraşmaktaydı. Sınırlandırılmış amaçlar ve azaltılmış bütçeler zamanında gizli ve sınırlı kaynaklara yoğunlaşmaları takdire değerdir. Halk yığınlarına ideolojilerini yayarak yeni üye edinmek için yeni teröristlerin kullandıkları özel mesajlar dahil her şey bir kaynak olarak detaylıca incelenmelidir: (sözde büyük kitlelerin açık bilgi kaynağı olduğu halde. İstihbarat birimleri açık) bilgi kaynaklarına yeni bir yaklaşım ve yeni bir bilgi alt yapısı için çok fazla paraya ihtiyaçları vardır.

Çoğu geleneksel bilgi toplama alanında daha iyi tasvir ve sinyal istihbaratı daha fazla sayıda "hava soluyanlar" (yüksek teknoloji gözetleme teçhizatıyla donatılmış insansız hava araçlarına) ve az sayıda "hava solumayanlar" (yüksek teknoloji gözetleme teçhizatıyla donatılmış uydulara) ihtiyaç duyulmaktadır. ABD istihbaratı farklı yörüngelerde bulunan ileri teknoloji ürünü uydulara dayanmaktadır. ABD'nin uyduları gizli plân yapımında ve araştırmalarda kullanıldı. Her hangi bir zamanda yerleri değiştirilebilirdi. Sonuç olarak, uyduların "gökyüzündeki gözlerin" illegal davranışlarda bulunan kişilerin kendilerine yöneltildiğini bilmeleri ve buna göre hareket etmeleri uydulardan beklenen faydayı azaltmıştır. "Havaalanların" (İHA) sayısını artırma bu soruna potansiyel bir çözüm sağlamaktadır. İHA'ların sabit veya kolay anlaşılır bir programa uymamaları nedeniyle düşman İHA çerçevesinde faaliyetlerini plânlayamamaktadır. Düşman bu uçaklara özel bir hedef veya uzun bir müddet hedef olarak odaklanabilir.

Henüz bilgi toplama şekillerinden hiçbirisi teröristlerin akıllarından geçene ulaşım veya anlama kabiliyeti sağlayamamıştır. Bu yüzden istihbarat birimleri HUMINT'e yani, terörist grubun plân ve amaçlarına ulaşmak için örgütün karar mekanizmasında kişilerin yer almasına ihtiyaç duymaktadır.

HUMINT istihbarat birimlerinin güncel listesindeki en zayıf seçenektir. ABD insan hakları ihlalleri ve CIA ile ilişkili politik ve bürokratik kayıtlar sonucunda, 1995 yılında DCI bilgi toplayanların insan hakları kanunlarını çiğnememeleri gerektiğini onaylamak için karmaşık prosedürlerle detaylandırılmış talimatlar yayımladı. Teoride bu talimatlar CIA'yi daha fazla korumak ve kollamak için düzenlendi. Yine de, uygulamada verimli bilgi toplama çabalarının ihtiyaç duyduğu özel kaynaklar bulma konusunda, CIA çalışanlarının cesaretini kırmasından dolayı potansiyel kullanışlı bilgi edinme konusunda korkutucu bir etki yaptı. Prosedürler hazmedilmeyen riskli bir iklim oluşturdu ve ABD yabancı istihbarat servislerine güvenmeye zorladı.

Karar vericiler, istihbarat çalışanlarını teröristler ve diğer konularda, en iyi şekilde bilgi elde etmesini sağlayacak şekilde şüpheli insan hakları kayıtlarından tamamen kurtarmalı veya bu konuda serbest bırakmalıdır. HUMINT tam manasıyla zor bir mücadeledir. İstihbarat birimleri tehlikeli ve sorunlu bireyleriyle ilgilenmelidir. Onlarla etkileşim onların geçmişte yaptıkları faaliyetleri tamamen onaylayacağımız anlamına gelmez; fakat onların potansiyel bilgi haznelerinin (Amerikan vatandaşlarının hayatlarını kurtarabilecek bilgi) karanlık özgeçmişlerinden daha önemli olduğu bilinmektedir.

Bu yaklaşım, teröristlerin sık sık benzer daireler veya turlarda kokteyl partileri (saldırı) yapmaları nedeniyle, yeni bir çeşit çalışanlara ihtiyaç duymaktadır. Yeni nesil alan çalışanları araştırmaları sırasında bölgenin kültür ve dili hakkında altyapılı ve derin bilgi sahibi olmaları gerekecektir. Sadece hükümet görevlileriyle değil, dükkan sahibi vs. kişilerle de ilişki kurabilme yeteneğine ihtiyaç duyacaklardır. Rudyard Kipling'in tabiriyle onlar: "Halkın hassasiyetlerini yitirmeden Kralla beraber yürümeye"⁶ ihtiyaç duyacaklardır.

Doğal olarak, bu yaklaşım istihbarata karşı koyma faaliyetlerini arttırmaktadır. Bir bütün olarak istihbarat birimlerinin bölümlerinde az tanınmış (ünsüz) kişilerin hakkından gelme uyanıklığının artırılmasını gerektirir. Biz istihbarata karşı koyma faaliyetlerini artırmayı kabul etmek ve ABD'nin ara sıra "incitileceğini" anlamak zorundayız. Faydalı bir kişinin alınması pahalı bir incelemeyi gerektirir. Aynalı ve dumanlı bir sahada ilerlerken bazen sana hiçbir şey bırakılmaz ve bazen yüzünü tokatlarsın. Özellikle ödül buna değdiğinde işini yapmanın bedeli sana acı verecektir. Bu risk kabul edilmelidir.

⁶ Rudyard Kipling, "If," in Rewards and Fairies (1910).

Bu tür çalışanlar organizasyonlarından daha fazla desteğe ihtiyaç duyacaklardır. Personelin alanında ana birimlerinin faaliyetleri ile ilgili hataları hayati önemdedir. Yine de, gözetleyici ile alt yönetici arasında ince bir çizgi vardır. Örneğin, istihbarat toplamanın eski ve vazgeçilmez bir parçası olan rüşvet vermede, rüşveti veren bu metottan avantaj sağlayacak bir pozisyonda olmalıdır. Kontrol edici rollerini sürdüreceği şekilde, yetki verme süreci çalışanlara alanlarında daha fazla sorumluluk ve esneklik vermek için yeniden düzenlenmelidir. Her şeyden öte James Bond, hiçbir zaman rapor veya çok sayıda form doldurmak zorunda kalmamıştır.

BİLGİ İŞLEME

Hiç kimse –zamanında; fakat ilgililerin çoğunun birbirine karışmış olmasından dolayı-toplamış fakat işlenmemiş bilgi parçalarını istihbarat olarak kullanmamıştır. Geçen birkaç yıl içinde birkaç defa istihbarat birimleri bir olay hakkında bilgiye sahiptiler; fakat, en azından bir süre, olayın yeri hakkında hiçbir bilgiye sahip değillerdi. Saldırı ve saldırıya karşı koyma faaliyetlerinin çok kısa sürdüğü bir devirde; internet, uydu ve diğer düzinelerce bilgi kaynağından akan bilgileri depolamak için (yıllarca özel sektörün sahip olduğu) uygun, modern bilgisayarlarla istihbarat birimleri donatılmalıdır. Bu çözüm çok büyük bir ödeneği gerektirmemektedir; fakat kendi teknolojik alet plânına sahip olan her istihbarat birimleri ve programları içinde daha iyi organize olmayı gerektiren önemli bir adımdır.

Bundan başka, istihbarat birimleri sözde birleşme çözümünde yeterince yatırım yapılmamıştır. Bu inceleme, insan ilişkileri, finans vb. alanları da içeren, karışık dünyanın terörizm köklerini ve kök saldırgan sistemleri bulmada çok sayıdaki bilgi ve veri kaynağını kıyaslamak ve elde etmek için kullanılan bilgisayar sistemleri ve yazılımlarının önemini vurgulamaktadır. Birleşme analizleri istihbarat birimlerinin eksik olduğu büyük veri bankalarını geliştirmek için kullanılabilir. İstihbarat birimleri, diğer hükümet organları gibi, çok sık tamamlanmamış raporlara güvenmek ve kaybolan kurum arşivleri ile karşılaşmaktadırlar.

TAHLİL(ANALİZ)

En iyi tahlil işlenmiş ana bilginin istihbarat hâline dönüşmüş şeklidir. Bölge ve alan sorunları hakkında kültür ve dil bakımından uzman olmalarının yanında analizciler çeşitli kaynaklardan gelen bilgileri tutarlı bir bütün hâline getirmelidirler. 1990'lardaki kesintilerin ardından, istihbarat birimleri bu görevleri başarmak için kültür ve dil alanında

yeterli bilgiye sahip personel eksiklikleriyle karşılaştılar. Geriye kalan yetenekli personel yavaş yavaş sisteme entegre olurken, yönetimin üst tabakasında bulunanlar ile durumdan habersiz politikacılar, yetenekli personel çalıştırdıklarını zannetmekteydiler. İstihbarat birimleri meydana getiren teşkilâtlar (CIA, Savunma İstihbarat Servisi ve diğerleri) yeterli kültür ve dil yeteneğine sahip insanları cezbetmek, dolgun maaş vermek ve onları muhafaza edecek yollar bulmak zorundadırlar. Servis ,üst yönetim baskısını azaltmanın yanı sıra, alıcıdan(müşteriden) analizi ayrılmalıdır.

YAYMA

İstihbarat toplanma, işlenme ve tahlil edilmesinin ardından bu bilgiye göre hareket edecek (kanun uygulayıcılar ve ordu gibi) karar vericilerin ellerine en hızlı şekilde ulaştırılacak yollara ihtiyaç duyar. Kaçınılmaz olarak, bu kurumlar ihtiyaç duyulan zamanda, ihtiyaç duydukları ve de kullanabilecekleri formatta bilgilere genelde ulaşamamaktadırlar.

Kanun uygulayıcılara sınırlı alanlarda sağlanan istihbarat dengeli olmalıdır. Gereğinden fazla gizli veya yayılmamış bilgi değersizdir. Farklı kaynak ve metotları koruma ihtiyacı bir gizlilik sistemini gerektirir. Çok sık kanun uygulayıcı personel en iyi kullanabileceği zamanda istihbarat bilgisine ulaşamamaktadır.

Geçmiş yıllardaki gelişmelere rağmen istihbarat ve kanun uygulayıcı servisler aynı amaçları paylaşmamaktadırlar. Kanun uygulayıcılar suçluların iplerini çekmek isterken istihbarat birimleri suçluları yanıltarak bilgi elde etmek istemektedirler. Halka açık mahkemelerde istihbarat kaynak ve metotlarının tartışılmasını önlemek ve bu bilgilerin dünyaya alacağı (yayacak) edebilecek bir durumdan sakınmak istemeleri nedeniyle istihbarat servisleri kanun uygulayıcılarla bilgi paylaşımında sıkıdırlar. Bu servisler açısından genel yapıyı bozan nitelikteki gündelik işlerinin ötesinde istihbarat kaynaklarından gelen bilgiler ile istihbarat analizcilerinden de faydalanmalıdırlar.

Geçen birkaç yılda iki birim arasındaki iş birliğinde büyük ilerlemeler sağlanmıştır. Bu kısmen, detaylı bilgiye sahip personellerin geçici olarak bir komiteden diğerine atanması veya değişiminin bir sonucudur. Örneğin, müşterek karşıterörizm görevlerinde bir araya gelmeye başladılar. İstihbarat birimlerinin Karşıterörizm Merkezi çeşitli servislerin antiterörizm ve karşıterörizm birimlerinden üye personellere sahiptir. Bu gelişmelerin benzeri eski Pensilvanya yöneticisi Tom Ridge başkanlığında kurulacak olan Anavatan Savunma Ofisi faaliyetleri boyunca devam edecektir.

.....
 : **Günümüz mücadelesinde**
 : **düşman motivasyon**
 : **seviyesini anlamak ve**
 : **potansiyel harekât tarzlarını**
 : **tespit etmek, özel bir**
 : **hedefe birlik yönlendirmek**
 : **veya bomba yağdırmak**
 : **kadar önemlidir.**
 : .....

Antiterörizm ve
 karşıterörizm faaliyetleri ile
 sorumlu bütün birimler
 arasında bilgi iletiminin
 desteklenmesinin önemli
 olmasının yanı sıra eyalet ve
 yerel yönetimlere sağlanan
 bilgi akışı, federal yönetimin
 üst kademelerine de sağlan-
 malıdır. Kaynak ve metotları
 tehlikeye atmadan metot ve

teknolojinin izin verdiği gizli bilgi ona ihtiyaç duyan; fakat gerekli müsaadeye sahip olmayan kişilerle paylaşılmasına ek olarak yetkililer, yerel seviyeden federal seviyeye, bilgi akışını sağlayacak bir metot geliştirmelidirler.

Bu tür mücadele benzeri istihbarat ve ordu personeli ABD hareketlerini koordine etmede ana rolünü oynayacaktır. Bu yüzden bu iki birim karşılıklı iletişim kanallarını güçlendirmeli ve geliştirmelidir. Şu anki kopukluk daireler ve servisler arası normal faaliyetleri engellemektedir.

Ayrıca, günümüz mücadelesinde düşman motivasyon seviyesini anlamak ve potansiyel harekât tarzlarını tespit etmek, özel bir hedefe birlik yönlendirmek veya bomba yağdırmak kadar önemlidir. İstihbarat birimleri, müşterisi olan ordu ve onun farklı seviyelerdeki ihtiyaçlarını daha fazla dikkate almalıdır. Örneğin, görevini yürütürken, Ortadoğu'ya odaklanmış ABD Genelkurmay Başkanı Afganistan menşeli teröristler hakkında bilgi toplayan Özel Harekât yüzbaşısından daha politik ve genel bilgiye ihtiyacı vardır.

Son olarak, dış hükümetler ile anahtar ve başarılı işbirliği taleplerinin kesiştiği bu mücadelede bilgi akışını durdurmak için hükümet görevlileri uluslar arası sınırları kapattılar. Bir çok durumda ABD yabancı müttefiklerinin ulaştığı bilgiye sahip olamamakta ve durumu geliştirecek zamanı elde edememektedir. Üstelik ABD'nin tekerleği yeniden keşfetmemesi gerekirdi. Amerikalı karar vericiler, terörizm ve teröristlerle mücadelesini sürdüren ve önemli deneyimler kazanmış uluslardan öğrenebilirdi. ABD bu ülkelerin uyguladığı hareket tarzlarının felsefesinden ve öğrendiklerinden dersler çıkarabilirdi.

İstihbaratın Sınırları

Tek başına istihbarat birimlerinin yetenek ve faaliyetleri, ne kadar sağlam olursa olsunlar, yeterli olmayacaktır. ABD her zaman her saldırıyı engelleyemez. İyi liderlik başarıları kabul etmek kadar başarısızlıkları da kabul etmeyi gerektirir.

Güçlü bir istihbarat yeteneğine yeniden kavuşma devamlı çaba ve zaman almaktadır. Çok sayıda kişi gizli faaliyetlere atanan görevli sayısında bir artışı düşünmekteydi. Sorun yokken, bu adım zaruridir. Bununla birlikte yeni ajanlar yetiştirmek için para ve zamana ihtiyaç vardır. Bu yüzden, sabır gereklidir. Her şeyin ötesinde, hava indirme birlikleri bir günde işe alınmaz ve bir uçaktan yeni bir uçağa da atlayamazlardır. Bireyler yakın ailevi kültürel bağlarıyla kapalı terörizm dünyasında yaşamaktadırlar. Onların ağlarına (network) girme-çoğunlukla diğer casusluk alanlarından daha fazla zaman gerektirmektedir. Bir çok durumda, bu örgütlere sızmak imkansızlaşmaktadır; fakat bir grubun karar verme zincirine üye olmak mümkün olabilmektedir. Yine de içerideki kişiler vasıtasıyla bilgi elde etmek gerçekten imkânsızdır.

Analizciler münecim değil tahmin edicidir. En iyi durumlarda bile iyi eğitilmiş bir analizci düşmanın beynini okuyamaz. Analizciler, bir süreci tanımlayabilir; fakat her şeyi bilemezler. Politikacılar istihbarat faaliyetlerinin sınırlarını kabul etmek zorundadırlar. Hücrelere bölünmüş gizli dünyalarından her biri üç veya dört kişiden oluşan toplanmış istihbarat, kesin değil, tali olacaktır.

Umumiyetle, casuslar bilgi toplarken, kanun uygulayıcı kurumlar delil toplamaktadır. Bu kültürel farklılıklar bilginin etkinliğini ve kullanımını etkilemektedir. Sistem değişmeyecektir ve toplum sistemin değişmesini istememektedir. İki birlik arasındaki mesafe tamamen kapatılamaz; fakat köprüyle birleştirilebilir ve birleştirilmelidir.

Ayrıca istihbarat birimlerinin çekirdek faaliyetlerinin yürütüldüğü kısımları bünyesinde barındırmayan çeşitli kurumların güç ve sınır konseptindeki büyüme önemlidir. Özellikle, Eyalet departmanları, çeşitli ülkelere yasadışı yollarla vergi kaçırılması faaliyetlerini sınırlandırmaya ilâveten diplomatik ilişkilerde önemli bir rol oynamaktadır. Benzer şekilde, Hazine Müsteşarlığı da hasmı ekonomik olarak zayıflatmak için hasmın finansal varlıklarında yolsuzluklar yapılmasını amaçlamaktadır. Bu unsurların mücadelesi farklı bir türde görevli ve istihbaratı gerektirmektedir. Yeni taktik ve ihtiyaçları karşılamak için geleneksel istihbarat tanımının genişletilme gereksinimi önemlidir.

Büyük casusluk, hareketli terörist gruplara karşı gizli faaliyetlerin-suikast girişimi yasağının kaldırılmasını içeren sayısının artırılmasının önemini vurgulamaktadır. Medyanın aksi yöndeki yayınlarına rağmen istihbarat çalışanlarının çok iyi bildiği gibi suikast gerçekten çok zor bir iştir. Beklenilmeyen ve sınırlı sonuçlarıyla yakın mesafe savaşı tehlikelidir. ABD politikacıları ahlâki ve diğer belirsizlikleri kabullenmek zorundadırlar. Bu tip faaliyetlere başlama ve aniden durma daha az etkili olmaktadır.

Bu tavsiyelerin çoğunluğu sınırlamaların gevşetilmesini gerektirmektedir; fakat bu kişisel hataların yol açtığı sorunları kabul etmek şartıyla. ABD koruma girişiminde istihbarat servisleri, demokrasinin direncini yıkmadan ABD adına yapmış oldukları hatalı faaliyetlere güvence vermektedir.

.....
 : **Büyük casusluk, hareketli**
 : **terörist gruplara karşı**
 : **suikast girişimi yasağının**
 : **kaldırılmasını içeren gizli**
 : **faaliyetlerin sayısının**
 : **artırılmasının önemini**
 : **vurgulamaktadır. Medyanın**
 : **aksi yöndeki yayınlarına**
 : **rağmen istihbarat**
 : **çalışanlarının çok iyi bildiği**
 : **gibi suikast gerçekten**
 : **çok zor bir iştir.**
 : .....

Güçlü bir istihbarat teşkilâtı Amerikan değerleri veya sivil özgürlükleriyle uyumludur. Kanunlar her ikisi için de yaşam alanı sağlamaktadır. Yine de, bazı ölçütlerin kullanımı politik cesaret gerektirmektedir. Sorumluluk iyi ile kötüyü kabullenmeyi gerektirir. İstihbarat ne hatasız ne de tehlikesiz bir iştir. Bürokrat ve politikacılar, bu gerçekleri kabul etmek ve bazen de politik açıdan popüler olmayan kararlar almak zorundadırlar.

ABD istihbarat birimlerinin güçlendirilmesi hem terörizme karşı verilen savaşta hem de daha henüz tanımlanamamış geleceğin çatışmaları açısından önemlidir. İstihbarat birimlerine (11 Eylül gibi canlı bir hatırlatıcıya ihtiyaç duymadan) yarının durumlarına cevap verecek ve bugünün sorunlarını çözecek esnekliğe kavuşturulmalıdır. İstihbarat birimleri gelecekte ABD karşılaşacağı düşmanca hareketlere hazırlanmak ve her ikisi açısından kendisini gözden geçirmek ve uygun hâle getirmek zorundadır. ABD günümüz terörizmine karşı mücadelesinde kendisini başarılı bir şekilde savunabilecek yetenektedir; fakat bu başarı sağlam bir istihbarat yeteneğine dayanmaktadır.